

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ คือ

1. การวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.1 ความหมายของการวิจัยและการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.2 ความสำคัญและเป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.3 รูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.4 ขั้นตอนหรือกระบวนการการวิจัยในชั้นเรียน
 - 1.5 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้
2. บทบาทของสถานศึกษากับการวิจัยในชั้นเรียน
 - 2.1 บทบาทของครูผู้สอนกับการวิจัยในชั้นเรียน
 - 2.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการวิจัยในชั้นเรียน
3. ขนาดสถานศึกษากับการบริหารงาน
4. ตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษากับการปฏิบัติงาน
5. การบริหารงานด้านวิจัย ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การวิจัยในชั้นเรียน

1.1 ความหมายของการวิจัยและการวิจัยในชั้นเรียน

นักการศึกษา นักวิชาการและผู้รู้หลายท่าน ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

กรมวิชาการ (2542 : 6 - 7) กล่าวถึง ความหมายการวิจัยในชั้นเรียนว่าเป็นวิธีการที่ครูผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนได้ ครูจะเข้าใจว่าวิจัยเป็นวิธีการยุ่งยากซับซ้อนต้องใช้สถิติสูงๆ และต้องมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเป็นอย่างดี แต่แท้

ที่จริง ครูได้ทำงานในลักษณะของการวิจัยอยู่บางส่วนแล้ว คือ สอนไปพร้อมกับการแก้ปัญหาในห้องเรียน การวิจัย จึงเป็นกระบวนการศึกษา ค้นคว้าหาคำตอบอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียน จึงหมายถึง กระบวนการที่ครูศึกษา ค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ จุดเน้นของการวิจัยในชั้นเรียน คือ การแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการศึกษาและวิจัยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาและหรือพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง และเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยให้บังเกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น การวิจัยในชั้นเรียน จึงให้ความสำคัญกับการคิดค้นนวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) สื่อการเรียนการสอนที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ และ 2) กิจกรรมการพัฒนาหรือเทคนิคการสอน

ประวัติ เอราวรณ (2542 : 3 - 4) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน ว่าเป็นวิธีการวิจัยที่กล่าวได้ว่าเป็นการวิจัยปฏิบัติการ หรืออาจเรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยการวิจัยปฏิบัติการ เป็นการวิจัยที่ผู้ปฏิบัติงาน มุ่งศึกษาทำความเข้าใจในงานหรือกิจกรรมในหน้าที่ เพื่อค้นหาวิธีการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนางานหรือกิจกรรมนั้น ส่วนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นการศึกษาค้นคว้าของครู ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา (Problem Solving) การจัดกิจกรรมการเรียนหรือกิจกรรมนักเรียนและคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 6 - 7) ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูในชั้นเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน มีการดำเนินการที่มีแผนชัดเจน กระทำอย่างรวดเร็ว สามารถนำผลมาใช้ได้ทันที ในระหว่างการทำวิจัยจะมีการสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ ซึ่งผลที่ได้จะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีจุดเน้นที่ประโยชน์ที่จะเกิดต่อตัวนักเรียนมากที่สุด การทำวิจัยในชั้นเรียน จะมีการทำอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้ผลตามเป้าหมายที่ต้องการ จากความหมายจะเห็นได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจง และต่างจากการวิจัยทางการศึกษาทั่วไป ดังนี้

1. ที่มาของการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน เกิดจากสภาพปัญหาหรือข้อข้องใจที่พบจากการจัดการเรียนรู้ของครู ครูจึงมีความต้องการที่จะแก้ปัญหานั้น ด้วยกระบวนการวิจัยที่สำคัญอย่างยิ่งปัญหาวิจัยเกิดขึ้นจากความคิดของครูเองมากกว่าความคิดจากผู้อื่น

2. ขอบเขตของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัยในชั้นเรียนจะค่อนข้างแคบ และเฉพาะเจาะจง กล่าวคือ

2.1 ปัญหาวิจัยของการวิจัยในชั้นเรียน ที่อาจจะเป็นประเด็นเล็กๆ เช่น การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว ไม่ได้ การแก้โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับเศษส่วนไม่ได้ การเขียนบรรยายภาพไม่ได้ การใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารไม่ได้ และการขาดความรับผิดชอบของนักเรียน เป็นต้น แต่ปัญหาที่กล่าวมานี้ จะมีความหมายต่อการเรียนการสอนของครูโดยตรง

2.2 ประชากรที่ใช้ศึกษาจะเน้นที่ตัวนักเรียน ตัวครู กระบวนการสอน รวมทั้ง สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ทั้งนี้ การวิจัยอาจมุ่งเน้นที่เพียงนักเรียนเฉพาะราย นักเรียน 1 ห้อง หรือหลายๆ ห้องเรียน ซึ่งครูผู้ที่ต้องทำวิจัยมีส่วนรับผิดชอบจัดการเรียนการสอนอยู่ด้วย

2.3 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ มุ่งเน้นที่การพัฒนาการเรียนการสอนของครูโดยตรง ไม่ได้นำไปใช้อ้างอิงในวงกว้าง

3. การดำเนินการวิจัย จะกระทำไปคู่กับการจัดการเรียนการสอนของครู ตามปกติ โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของเรียนการสอนโดยนักเรียนไม่รู้สึกรู้ว่าตนเองกำลังถูกวิจัย

4. ครูเป็นผู้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง หรือเรียกว่าครูเป็นศูนย์กลางของการวิจัย โดยครูอาจทำวิจัยเพียงคนเดียว หรือร่วมวิจัยกับคณะครู หรือร่วมวิจัยกับนักวิชาการ หรือศึกษานิเทศก์ ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับขอบเขตของการวิจัยที่กำหนดไว้

5. กระบวนการวิจัย มีการเชื่อมโยงการสะท้อนความคิดกับการปฏิบัติ กล่าวคือ มีการดำเนินการสะท้อนความคิดที่เกิดจากการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนของครู โดยมีการทบทวนทั้งก่อน ระหว่าง และหลังจากการทำวิจัยในชั้นเรียน

6. ความยืดหยุ่นของวิธีการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิธีการวิจัยที่สามารถปรับได้เหมาะสม ตามสภาพการเรียนการสอนของครู เช่น ครูใช้การวิจัยเชิงทดลอง ที่ประยุกต์ให้กลมกลืนกับการสอนของครู โดยนักเรียนไม่รู้สึกรู้ว่าถูกทดลอง ครูวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคำสถิติไม่ซับซ้อน เช่น ความถี่ ค่าเฉลี่ย การสร้างเครื่องมือที่อาจขาดน้ำหนักของความเที่ยงตรงไปบ้าง แต่ครูอาจมีการใช้กับนักเรียนหลายๆ ครั้ง ที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ผลของการวิจัยควรใช้ประโยชน์โดยตรงกับครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนนั้น

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2545 : 19 - 20) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการทำงานเชิงระบบที่ท้าทายครู ให้แสดงความสามารถหรือศักยภาพในการกระตุ้นนักเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ ที่เริ่มต้นจากความอยากรู้และหาวิถีในการหาคำตอบ แล้วสรุปลงอย่างมีเหตุผลน่าเชื่อถือ โดยเกิดจากความต้องการของครูผู้สอน ที่จะ

ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ (นวัตกรรมการศึกษา) เพื่อแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันเป็นสำคัญ รวมทั้ง เน้นผลที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ มีเป้าหมาย มีเหตุผล ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการวิจัย และกระบวนการจัดการเรียนรู้จึงไม่ได้แยกไปจากบทบาทหน้าที่ที่ครูปฏิบัติอยู่เป็นประจำ

การที่ครูให้ความสำคัญกับสภาพการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ตั้งแต่การเริ่มวางแผน ออกแบบ และดำเนินการจัดการเรียนรู้ จะทำให้ครูเกิดการคิดค้น พัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยนั่นเอง และหากรวบรวมผลที่เกิดขึ้นในระหว่างที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้ง นวัตกรรมที่เป็นสื่อ สิ่งประดิษฐ์ กิจกรรมหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆ มาไว้ เพื่อเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสมแล้ว จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความสุขและสนุกกับการเรียน อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างมหาศาล ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย จึงมีความสำคัญและจำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจให้เกิดขึ้นในจิตวิญญาณของความเป็นครู เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย เป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ครูผู้สอนปรารถนาให้นักเรียน รู้จักคิดในระดับสูง (Think at a highly level) และจากความรู้ ความคิด สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาได้ อันแสดงถึงความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู ที่ต้องการให้เป็นครูมืออาชีพนั่นเอง

บัญชา อิงสกุล (2546 : 50) ให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ เป็นวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้งๆ ไป ผลของการวิจัยจะทำได้เฉพาะกลุ่มที่ทำการศึกษาเท่านั้น จะนำไปอ้างอิงกลุ่มอื่นไม่ได้เพราะมองขอบเขตในวงจำกัด เป็นการวิจัยปัญหาของเด็กในชั้นเรียนของตนเอง เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอนเฉพาะชั้น

จากการศึกษาความหมายการวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้า เพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการศึกษาและวิจัย ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยการคิดค้นนวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ความสำคัญและเป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

1.2.1 ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

กรมวิชาการ (2545 : 4) กล่าวถึง ความสำคัญการวิจัยในชั้นเรียน ว่าเกิดจากแนวคิดพื้นฐาน คือ การบูรณาการวิธีปฏิบัติงาน กับการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ โดยมีความสำคัญ ดังนี้

- 1) เป็นการพัฒนาหลักสูตร และการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัย
- 2) เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู
- 3) เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู ด้วยการเผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ
- 4) เป็นการส่งเสริม สนับสนุนความก้าวหน้าของการวิจัย ทางการศึกษา

1.2.2 เป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

อรุณศรี อนันตรศิริชัย (2544 : 72) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ เป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียนว่า มีความสำคัญไม่เฉพาะต่อผู้สอนในการพัฒนาวิชาชีพของตนเองเท่านั้น แต่มีความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างยิ่ง หากมีการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการ ความถนัด ความสนใจอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ การที่ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ มีพื้นฐานที่ดีในการทำวิจัย จะทำให้ผู้สอนจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหากสามารถทำให้กระบวนการวิจัยไปสู่ผู้เรียนได้ ด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ กล่าวคือ ทำให้นักเรียนได้มีการวางแผนการทำงานหรือทำกิจกรรม (เขียนเค้าโครงการวิจัย) ปฏิบัติจริง (เก็บรวบรวมข้อมูล) และเสนอผลการทำงานหรือทำกิจกรรม (เขียนรายงาน) ดังนั้น ทั้งผู้สอนและผู้เรียน สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ โดยผู้สอนทำการวิจัยในชั้นเรียนได้จริงตามขั้นตอน ส่วนผู้เรียนทำด้วยการประยุกต์ขั้นตอนการวิจัยมาใช้ทำกิจกรรม โดยแนวคิดนี้ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์ที่ซบซบอย่างถูกต้อง เพื่อจะได้ถ่ายทอดเทคนิคกระบวนการวิจัยไปสู่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

กรมวิชาการ (2545 : 4) กล่าวถึง เป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียนที่สำคัญ คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดผลดีที่สุดด้วยตัวครูเอง

จากการศึกษา ความสำคัญและเป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียน มีความสำคัญและมีเป้าหมาย ก็คือ เป็นกระบวนการที่ครูจำเป็นต้องใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา นอกจากนี้ การทำวิจัยในชั้นเรียน ยังเป็นการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู และสามารถเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นได้

1.3 รูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน

นักการศึกษา นักวิชาการ และนักวิจัย หลายท่าน ได้เสนอรูปแบบ และลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน ไว้หลากหลาย ดังนี้

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537 : 11 - 15) ได้นำเสนอกรอบแสดงลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการทางการศึกษา (Action Research in Education) ไว้ดังนี้

1. เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีการร่วมมือ (Participation Collaboration) ใช้การทำงานเป็นกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีส่วนร่วมสำคัญ มีบทบาทเท่าเทียมกันในทุกกระบวนการของการวิจัย ทั้งการเสนอความคิดเชิงทฤษฎี และการปฏิบัติ ตลอดจนการวางแผนนโยบายของการวิจัย
2. เน้นการปฏิบัติการ (Action Orientation) การวิจัยชนิดนี้ใช้การปฏิบัติเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และศึกษาผลการปฏิบัติ เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนา
3. ใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Function) การวิเคราะห์การปฏิบัติการอย่างลึกซึ้งจากสิ่งที่สังเกตได้นั้น จะนำไปสู่การตัดสินใจที่สมเหตุสมผล เพื่อปรับปรุงแผนการปฏิบัติการ
4. ใช้วงจรการปฏิบัติการ (The action Research Spiral) คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observing) การสะท้อนการปฏิบัติการ (Reflecting) ตลอดจน การปรับปรุงผล (Re - planning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไป จนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นที่พึงพอใจ และได้ขอเสนอเชิงทฤษฎีเพื่อเผยแพร่ต่อไป

บัญชา อังสกุล (2544 : 46) ได้จำแนกรูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็น 5 รูปแบบ คือ

1. การวิจัยสำรวจ เป็นการค้นหาคำตอบโดยไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์มากมาย เพื่อสำรวจประเด็นที่อยากรู้ แล้วออกแบบการวิจัย เพื่อหาคำตอบนั้นๆ เป็นการศึกษาลักษณะความเป็นจริงตามสภาพในเรื่องต่างๆ เพื่อมุ่งที่จะรวบรวมข้อมูล และรายงานลักษณะที่อยู่ใน

สภาพการณ์นั้นๆ เช่น ตำรวจทัศนคติของนักเรียน ตำรวจอาชีพผู้ปกครอง ตำรวจโรงเรียนและชุมชน และสำรวจปัญหาการเรียนการสอน

2. การวิจัยความสัมพันธ์ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป เช่น ศึกษาวิธีการสอนของครูกับผลการเรียนของนักเรียน หรือศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกับเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน เป็นต้น

3. การวิจัยเปรียบเทียบ มีลักษณะคล้ายกับ 2 แบบแรก โดยในช่วงสถิติที่ใช้สำหรับการวิจัยเปรียบเทียบนั้น จะหาความสัมพันธ์เป็นการแสดงว่าตัวแปร 2 ตัว สัมพันธ์กันหรือไม่ มีอิทธิพลต่อกันหรือไม่ จึงอาจกล่าวได้ว่า เป็นการศึกษาเหตุและผลทางการศึกษาในกรณีที่ไม่สามารถศึกษาด้วยการทดลอง เช่น การศึกษาว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนสอบตกซ้ำชั้น การศึกษาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนทะเลาะวิวาท เป็นต้น

4. การวิจัยแบบทดลอง เป็นวิธีการที่นักจิตวิทยา หรือนักพฤติกรรมศาสตร์นำมาใช้เพื่อทดลอง ด้านพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์ ด้วยการทดลองกับหนูตะเภา กล่าวคือมีการกำหนดกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง ซึ่งในทางสังคมศาสตร์นั้น มักจะมีจุดอ่อนมากเกี่ยวกับการควบคุมตัวแปร เพราะมนุษย์ไม่เหมือนกับสัตว์อื่นๆ ซึ่งการวิจัยแบบทดลอง ตัวแปรที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดค่าเรียกว่า ตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรที่เป็นผลตามมาเรียกว่า ตัวแปรตาม เพราะมีค่าเปลี่ยนแปลงไปตามค่าของตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่อาจทำให้ตัวแปรตามนั้น มีค่าเปลี่ยนแปลงได้ แต่ผู้วิจัยควบคุมไม่ให้มีค่าเปลี่ยนแปลงเรียกว่า ตัวแปรควบคุม

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล (2543 : 5 - 6) กล่าวถึง ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า โดยมากเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งอาจจะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเต็มรูปแบบ หรือเฉพาะส่วนก็ตาม นักวิจัยทางการศึกษาเห็นสอดคล้องกันว่า วิธีวิจัยในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่มีความเฉพาะเจาะจง และมีลักษณะพิจารณาตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. จุดเริ่มต้นของการวิจัยในชั้นเรียนมีจุดกำเนิดจากสภาพปัญหา ข้อขัดข้องในการเรียนการสอนที่ครูพบ ครูต้องการปรับปรุงหรือแก้ปัญหานั้นๆ ด้วยวิธีการวิจัย ปัญหาวิจัย จึงเริ่มจากความคิดของครูมากกว่าความคิดของผู้อื่น หรือจากหลักทางทฤษฎีโดยตรง

2. ขอบเขตของการวิจัย โดยขอบเขตของการวิจัยในชั้นเรียนนั้นจะแคบและเฉพาะเจาะจงในประเด็นต่อไปนี้

2.1 ปัญหาการวิจัย (Research Problem) เรื่องที่วิจัย อาจจะเป็นประเด็นที่เล็ก แต่สำหรับครูแล้วจะมีความหมายต่อการเรียนการสอนโดยตรง

2.2 ประชากร เน้นที่การศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียน การสอน ตลอดจน สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนหรือสภาวะการหนึ่งๆ (Classroom Context) ในการศึกษา อาจมุ่งที่นักเรียนเฉพาะราย นักเรียนห้องหนึ่ง หรือนักเรียนหลายห้องเรียน ที่ครู ผู้ทำการวิจัยนั้น มีส่วนรับผิดชอบในการเรียนการสอน

2.3 การนำผลการวิจัยไปใช้ การวิจัยมุ่งผลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ของครู ในสภาพแวดล้อมที่ทำการวิจัยนั้นๆ โดยตรง ไม่มุ่งเน้นเพื่อนำไปใช้ในวงกว้าง กล่าวคือ ไม่มุ่งข้อสรุปเชิงนัยทั่วไป

3. ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางกระบวนการวิจัยทั้งหมด ทั้งนี้ อาจเป็นการวิจัยที่ ดำเนินการโดยครูคนเดียว หรือโดยคณะครูร่วมกันวิจัย อีกทั้ง อาจมีนักการศึกษาในระดับปฏิบัติ เช่น ศึกษาพิเศษ ร่วมในการวิจัยด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขอบเขตของการวิจัย

4. การวิจัยจะดำเนินการไปพร้อมๆ กับการเรียนการสอนตามปกติ ให้เป็น ส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้ว่าอยู่ได้สภาวะการวิจัย ผลการวิจัยอยู่บนพื้นฐาน ของประสบการณ์ธรรมชาติของห้องเรียนที่เป็นปกติวิสัย

5. กระบวนการวิจัย มีการเชื่อมโยงระหว่างการคิดเชิงสะท้อน (Reflective Thinking) และการปฏิบัติ (Action) อย่างชัดเจน กล่าวคือ มีการพินิจพิเคราะห์ ทบทวน ทั้งก่อน และหลังการทดลองปฏิบัติ

6. วิธีการวิจัยมีความยืดหยุ่น ปรับให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน เช่น อาจเป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประชุกต์ ซึ่งดำเนินการได้อย่างกลมกลืนกับการสอนของครู และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่ซับซ้อนมากนัก รวมทั้ง ข้อสรุปที่ได้จากการวิจัย อาจ ขาดน้ำหนักไปบ้างในด้านความเที่ยงตรง เมื่อเปรียบเทียบกับ การวิจัยโดยทั่วไป ที่อิงทฤษฎี และหลักการที่เข้มงวด แต่จะเป็นการวิจัยที่ให้ประโยชน์โดยตรงเท่าที่ครูผู้วิจัยต้องการ

Elliott (ทัศนาศาสตร์, 2543 : 72 - 73 ; อ้างอิงมาจาก Elliott, 1988 : 142) ได้อธิบายว่า ลักษณะพิเศษของการวิจัยในชั้นเรียนที่สำคัญมี 2 ประการ คือ

1. การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการศึกษาการกระทำของมนุษย์และสถานการณ์ ทางสังคมโดยครูผู้สอน การวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวข้องกับปัญหาและความก้าวหน้าต่างๆ ที่ครู ต้องการจะเปลี่ยนแปลง

2. เป้าหมายของการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้งของครู ซึ่งอาจจะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ในขณะนั้น

จากการศึกษา เรื่อง รูปแบบและลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าวข้างต้น สรุปว่า การวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ซึ่งอาจจะใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ หรือความสัมพันธ์ หรือการเปรียบเทียบ หรือการทดลอง หรือการศึกษากรณี หรือการวิจัยทดลองและเชิงพัฒนา หรือการวิจัยปฏิบัติการ ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาและจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา ทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัย ใช้สำหรับแก้ปัญหาหรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

1.4 ขั้นตอนหรือกระบวนการการวิจัยในชั้นเรียน

สำหรับขั้นตอนหรือกระบวนการการวิจัยในชั้นเรียนนั้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้ คือ

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537 : 11 - 12) ได้เสนอกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่นำมาดำเนินการสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน โดยมีขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. จำแนกหรือพิจารณาปัญหาที่ประสงค์จะศึกษาวิจัย ผู้วิจัยและกลุ่มที่ทำการวิจัย จะต้องศึกษารายละเอียดของปัญหาที่จะศึกษาอย่างชัดเจน ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนที่จะทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการต้องมีทฤษฎีรองรับในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น การวิเคราะห์สภาพของปัญหา (Matic Concern) ควรจะพิจารณาให้ครบองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับครู นักเรียน เนื้อหาวิชาและสภาพแวดล้อม
2. เลือกปัญหาที่เป็นสาระควรแก่การศึกษาวิจัย เลือกโดยอาศัยทฤษฎีมาร่วมพิจารณาลักษณะของปัญหา สร้างวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจน อาจต้องสร้างสมมติฐาน (Hypothesis) ของการวิจัยในรูปแบบของข้อความที่ต้องการจะประเมิน ที่แสดงความสัมพันธ์ของปัญหากับหลักการหรือกับทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น
3. เลือกเครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย ที่จะช่วยให้ได้คำตอบของปัญหาตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เครื่องมือที่จะใช้มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ หรือฝึกหัดตามวิธีการ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน หรือแบบฝึก เป็นต้น และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ เช่น แบบทดสอบ แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น
4. บันทึกเหตุการณ์อย่างละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ทั้งส่วนที่เป็นความก้าวหน้า และเป็นอุปสรรคตามวงจรของการปฏิบัติการ (The action research spiral) ตามแนวคิดของ Kemmiss และ McTaggart ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกต (Observing) และการสะท้อนการปฏิบัติ (Reflecting) ตลอดจน การปรับปรุงผล

(Re - planning) เพื่อนำไปปฏิบัติในวงจรต่อไป จนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานที่เป็นที่พึงพอใจ และได้ข้อเสนอเชิงทฤษฎีเพื่อเผยแพร่ต่อไป กล่าวคือ

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) เป็นขั้นที่จะต้องร่วมมือกันเก็บรวบรวมข้อมูล สำรวจปัญหา หรือกำหนดแนวคิดที่เกี่ยวกับปัญหา (The matic concern) จากผู้เกี่ยวข้อง ในทางการศึกษา อาจจะต้องใช้ตารางวิเคราะห์สภาพปัญหาหรืออื่นๆ

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) เป็นขั้นของการกำหนดกิจกรรม จากขั้นการวางแผนมาดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลหรือการเปลี่ยนแปลงตามจุดประสงค์ในแต่ละวงจร

ขั้นที่ 3 การสังเกต (Observing) เป็นขั้นที่เกิดควบคู่กับการปฏิบัติการ ในขณะที่ดำเนินงาน (Action process) อาจมีการจดบันทึก วิเคราะห์เอกสาร เขียนอนุทิน การใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์ บันทึกเสียง วิดีทัศน์ หรือการใช้แบบทดสอบประกอบการสังเกต

ขั้นที่ 4 สะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflecting) เป็นขั้นตอนของการประเมิน ตรวจสอบกระบวนการ เพื่อนำข้อมูลย้อนกลับไปวางแผนในวงจรต่อไป

วิรัช วรรณรัตน์ (2537 : 47 - 48) ได้สรุปขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ดังนี้ คือ

1. กำหนดปัญหา วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เกิดในห้องเรียน ค้นหาสาเหตุของประเด็นปัญหา แล้วกำหนดประเด็นหรือเรื่องที่จะทำการศึกษาค้นคว้า
2. นิยามปัญหา เมื่อทราบสาเหตุ หรือที่มาของปัญหา และสามารถกำหนดประเด็นปัญหาเป็นชื่อเรื่องได้แล้ว ต้องทำความเข้าใจประเด็นปัญหา หรือเรื่องที่จะทำการศึกษาค้นคว้าโดยศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้น กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า กำหนดสมมติฐาน กำหนดความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า การศึกษาค้นคว้าในส่วนเนื้อหา จำนวนตัวอย่าง จำนวนตัวแปร พร้อมให้นิยามศัพท์ตัวแปร ในส่วนของตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ตลอดจน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องบางตัว
3. การรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นการดำเนินการวิจัยซึ่งต้องกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้สร้างเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ เลือกแบบการวิจัย โดยเฉพาะด้านการทดลองจะใช้กลุ่มเดียวหรือหลายกลุ่ม มีกลุ่มควบคุมที่ใช้การเปรียบเทียบหรือไม่ เมื่อดำเนินการในส่วนของกลุ่มตัวอย่างและเครื่องมือเสร็จ ก็ดำเนินการจัดกระทำ ทดลอง หรือเก็บข้อมูลตามแผน และระยะเวลาที่กำหนด
4. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลจากการจัดกระทำหรือทดลองแล้ว นำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติในการแปลผล สรุปผล ตามจุดมุ่งหมายหรือสมมติฐาน ที่ได้กำหนดไว้

5. สรุปและรายงานผล หลังจากได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ต้องนำเสนอข้อมูล และสรุปข้อค้นพบตามข้อมูลที่ปรากฏ พร้อมอภิปราย เสนอแนะเกี่ยวกับข้อค้นพบนั้น แล้วนำเสนอผลงานทั้งหมด โดยการเขียนรายงานตามหัวข้อและรูปแบบ ที่แต่ละสถาบันหรือหน่วยงานกำหนดไว้

ชัยพจน์ รักราม (2538 : 38 - 39) ได้เสนอกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน ตามแนวคิดของกระบวนการเชิงระบบ (System approach) ดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นของการสำรวจปัญหาหรือความต้องการทำให้ทราบว่า ปัญหาคืออะไร มีขอบเขตเพียงใด อะไรที่จะตามมา อะไรคือสาเหตุ แต่ละสาเหตุจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร จะเลือกแก้ปัญหาใดก่อนและ โดยวิธีใด โดยปกติถ้าหากเป็นการวิจัยในชั้นเรียน มักจะนึกถึงนักเรียน ครู วิธีการสอน นั่นคือ คิดถึงตัวป้อน (Input) และกระบวนการ (Process)

ขั้นที่ 2 เตรียมการและวางแผน หลังจากผ่านขั้นที่ 1 จะต้องกำหนดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของเรื่องที่กำลังจะทำการวิจัย ต้องบริหารเวลา บุคลากรที่เกี่ยวข้อง หรืออาจต้องอ่านหนังสือ เอกสารรายงานต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ ตัวอย่างกิจกรรมในขั้นนี้ เช่น กำหนดวิธีการสอนหรือนวัตกรรม ซึ่งอาจเป็นบทเรียนโปรแกรม (Program Instruction) คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI : Computer Assisted Instruction) เตรียมการวางแผนออกแบบนวัตกรรม การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งก็คือ ขั้นตอนการออกแบบการวิจัย นั่นเอง

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2540 : 12 - 13) กล่าวถึง ขั้นตอนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ว่ามีแนวดำเนินการ ดังนี้ คือ

1. สำรวจข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและผลการเรียนการสอน
2. วิเคราะห์แนวทางแก้ไขและปรับปรุงการเรียนการสอนและผลการเรียน
3. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับแนวคิด เทคนิค วิธีการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย
4. กำหนดรูปแบบ วิธีการหรือแนวทางใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
5. สร้างสื่อ เทคนิควิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน
6. ทดลองใช้สื่อ วิธีสอน
7. สรุปผลการใช้สื่อ วิธีการสอน

8. จัดทำรายงานผลการทำเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน

9. มีการเผยแพร่ผลงานในกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540 : 4 - 7) ได้กล่าวถึง การทำวิจัยในชั้นเรียน ว่ามีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยยึดหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์และนำมาขยายให้เป็นขั้นตอนที่ละเอียดต่อเนื่อง เพื่อสะดวกในการปฏิบัติ ครูจึงสามารถวางแผนดำเนินงานไว้ล่วงหน้าได้ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน

การวิจัยในชั้นเรียนใดๆ ก็ตาม ต้องเริ่มต้นด้วย การมองปัญหาของเรื่องที่จะวิจัยอย่างชัดเจน เพราะการมองปัญหา จะนำไปสู่ความต้องการในการแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบได้อย่างชัดเจน โดยทำการสำรวจข้อบกพร่อง และวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว คือ จะต้องค้นหาว่านักเรียนมีความบกพร่องจุดใด ซึ่งอาจได้จากการระดมสมองตรวจสอบแบบฝึกหัด จากผลการสอบปลายภาคเรียนหรือผลการวิจัย เมื่อสำรวจข้อบกพร่องได้ จึงนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุและความต้องการในการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุนั้นๆ แล้วเขียนออกมาในรูปวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ก็ควรศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัยนั้นว่ามีอยู่ก่อนแล้วบ้างอย่างไร งานวิจัยที่จะทำนั้นมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อแสดงความต่อเนื่องทางวิชาการ ที่ต้องการที่จะมีส่วนส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้าให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

การศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องช่วยครู อาจารย์ในเรื่องต่อไปนี้

- 1) มองปัญหาที่จะวิจัยได้ชัดเจนขึ้น
- 2) ได้แนวความรู้พื้นฐานตลอดจนแนวทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็น (ตัวแปร) ที่จะศึกษา
- 3) เห็นแนวทางในการศึกษาปัญหา
- 4) สามารถอธิบายปัญหาโดยเฉพาะการกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสามารถอธิบายตัวแปรที่จะศึกษา
- 5) สามารถตั้งสมมติฐานได้อย่างสมเหตุสมผล
- 6) เลือกเทคนิคการสุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม
- 7) เลือกเครื่องมือเก็บข้อมูลได้ถูกต้อง

8) เลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

สิ่งที่ครูจะได้จากการดำเนินการในขั้นนี้ ก็คือ ได้เทคนิคการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีหรืองานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ ทำให้แนวคิดของครูน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

นวัตกรรมเป็นรูปแบบ หรือวิธีการแก้ปัญหาที่ครู สร้างขึ้นมาเอง หรือนำเอารูปแบบหรือวิธีการที่ผู้อื่นทำไว้แล้ว มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ที่ต้องการแก้ไข เช่น

- 1) บทเรียนสำเร็จรูป เหมาะสมกับนักเรียนที่เรียนช้า
 - 2) ชุดการสอนเหมาะสมกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
 - 3) คู่มือครูเหมาะสมกับปัญหาการขาดคู่มือการสอน เป็นต้น
- สิ่งที่ครูจะได้จากการดำเนินการในขั้นนี้ คือ ได้นวัตกรรมที่คาดว่าจะ

มีคุณภาพเหมาะสมกับที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบการทดลอง

การทดลองทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับลักษณะของนวัตกรรม จำนวนกลุ่มนักเรียนที่ทดลอง และจำนวนครั้งของการวัด ตัวแปรที่ศึกษาแต่ละแบบจะมีการดำเนินการที่แตกต่างกัน ฉะนั้น ในการออกแบบการทดลองจะต้องออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสมมติฐานการวิจัยโดยคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่วัดเพื่อให้ผลการทดลองแม่นยำ ได้ข้อสรุปถึงผลการทดลองที่แม่นยำ โดยมีหลักการ ดังนี้

1) นวัตกรรมที่นำมาทดลองต้องมีความเด่นชัด มีทฤษฎีรองรับ เพื่อให้มั่นใจได้ว่า มีโอกาสที่จะแก้ปัญหาที่มีอยู่อย่างได้ผล หรือพัฒนาการเรียนการสอนได้จริง ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้เกิดความมั่นใจว่าผลของการใช้นวัตกรรมจะแตกต่างจากการไม่ได้ใช้นวัตกรรม หรือการใช้วิธีเดิมอย่างชัดเจน

2) พยายามลดความคลาดเคลื่อนในการวิจัยให้น้อยที่สุด โดยการใช้เครื่องมือวัดที่มีความตรง (Validity) คือ ผลการวัดมีความคงที่ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ศึกษา นอกจากนี้สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัยและเหมาะสมกับระดับข้อมูลที่รวบรวมได้ และต้องพิจารณาว่าสถิตินั้นสามารถตอบปัญหาการวิจัยหรือจุดประสงค์การวิจัยได้หรือไม่ สอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้ค่าสถิตินั้นๆ หรือไม่

3) การควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนที่รบกวนผลการทดลอง เช่น ในการทดลองใช้ชุดการสอนมินิคอร์ส รายวิชา ค 311 เรื่อง เลขยกกำลัง และ โพลิโนเมียล ขณะทำการทดลอง อาจมีนักเรียนบางคน ได้เรียนพิเศษ รายวิชา ค 311 นอกเหนือจากการเรียน โดยใช้ชุดการสอนดังกล่าว การเรียนพิเศษจึงรบกวนต่อการทดลอง ในกรณีเช่นนี้ ครูควร คัดนักเรียนเหล่านี้ออกจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการไม่นำคะแนนสอบวัดของนักเรียนที่เรียนพิเศษ มาวิเคราะห์เพื่อสรุปผล เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนจะใช้เครื่องมือชนิดใด ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การวิจัยและตัวแปรที่จะวัด เช่น ถ้าต้องการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือวัด คือ แบบทดสอบ ถ้าต้องการวัดความคิดเห็น เครื่องมือวัด คือ แบบสอบถามความคิดเห็น ถ้าต้องการวัดเจตคติ เครื่องมือวัดคือ แบบวัดเจตคติ สำหรับ เครื่องมือนั้น แบ่งได้หลายชนิด ทั้งในแง่ลักษณะของเครื่องมือ วิธีสร้างและข้อดีหรือข้อจำกัด เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสม และเมื่อครู ได้สร้างเครื่องมือวัดหรือปรับปรุงเครื่องมือที่ผู้อื่นสร้างไว้ แล้ว จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนที่จะไปใช้จริง โดยการนำไปทดลอง กับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากรที่เราจะศึกษา ทั้งนี้ เพื่อ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัด เช่น ความตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ถ้าหากว่าคุณภาพของเครื่องมือวัดต่ำกว่าเกณฑ์ จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

ขั้นตอนที่ 6 การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผล

เมื่อครูสร้างนวัตกรรมและเครื่องมือวัดเสร็จแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ นำเอา นวัตกรรมนั้น ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ ตามแนวทางที่ กำหนด ซึ่งการทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล ถ้าจะให้เป็นไปตามแนว ที่ถูกต้อง จะต้องปฏิบัติตามปฏิบัติงานดังกล่าวแสดงเวลา และระยะเวลาของการดำเนินงานแต่ละ ขั้นตอนด้วย

ขั้นตอนที่ 7 การเขียนรายงานการวิจัย

การเขียนรายงาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย เป็นการรายงานวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นวิเคราะห์และสำรวจปัญหา การพัฒนารูปแบบ การทดลองใช้รูปแบบเพื่อแก้ปัญหา จนกระทั่งการวิเคราะห์ผล ผลสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ การเขียนรายงานมีประโยชน์

อย่างมาก ทั้งต่อตัวครู และผู้อื่น เพราะการเขียนรายงานการวิจัยเป็นการเสนอสิ่งที่ศึกษาค้นคว้าได้อย่างเป็นระบบให้ผู้อื่นได้ทราบ เพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือนำไปใช้ประโยชน์อ้างอิงได้

กรมวิชาการ (2542 : 7 - 10) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียน มีเป้าหมายสำคัญ อยู่ที่ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนั้น ลักษณะการวิจัยจึงเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีขั้นตอนหรือมีกระบวนการการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 2 ต่อไปนี้ คือ



แผนภูมิที่ 2 ลำดับขั้นกระบวนการการวิจัยในชั้นเรียน

(ที่มา : กรมวิชาการ. 2542 : 7 - 10)

จากกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนตามแผนภูมิ ครูสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการวางแผน เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งทำให้ครูพบปัญหาที่ต้องแก้ไขหรือพัฒนา สามารถที่จะดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ควรจะเป็น

การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ครูสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแง่มุมต่างๆ การตรวจสอบแบบฝึกหัด การสำรวจพฤติกรรมของผู้เรียน การสังเกตของครู ข้อมูลจากการประเมินของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยที่ครูจะพบปัญหาหรือข้อสงสัยที่เกิดจากผู้เรียน ครู และกระบวนการเรียนการสอน

เมื่อครูพบปัญหาจากการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา หากมีหลายปัญหา ครูควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหาว่าปัญหาใด ควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาก่อน

ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ปัญหาของการวิจัยและแหล่งข้อมูล

2. กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา

เมื่อครูวิเคราะห์ปัญหาจากการศึกษาในชั้นที่ 1 เพื่อที่จะให้ได้แนวทาง ในการแก้ปัญหา ในขั้นนี้ครูจะต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร บทความ หลักสูตร ผลงานวิจัย หนังสือ ตำรา คู่มือ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ตลอดจน ประสบการณ์ของครูเอง จะทำให้ครูทราบว่า ปัญหาที่คล้ายกับปัญหาของเรา มีผู้ใดศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีใดในการแก้ปัญหา และผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร ทำให้ครูเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้นซึ่งอาจเป็น วิธีสอนแบบใหม่ หรือการใช้นวัตกรรม เข้ามาช่วยในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอน เอกสารประกอบการสอน คู่มือครู การเรียนแบบร่วมมือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เป็นต้น

ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ของเขตการวิจัย ประโยชน์และผลที่คาดว่าจะได้รับ

3. พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม

จากขั้นที่ 2 ครูจะได้ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา ซึ่งอาจจะเป็น วิธีการหรือนวัตกรรมที่เป็นไปได้ ขั้นนี้ครูต้องกำหนดวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหา หรือพัฒนา แล้วดำเนินการหาคุณภาพของวิธีการหรือนวัตกรรม จากผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ เช่น หาก ครูสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูต้องศึกษา ค้นคว้าวิธีการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน แล้วจัดทำต้นแบบให้เสร็จสมบูรณ์ นำไปให้เพื่อนครู ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา ให้ความคิดเห็นเพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุง แก้ไข เตรียม นำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ตัวแปรที่ศึกษาและวิธีการที่จะพัฒนาหรือแก้ปัญหา

4. นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้

ขั้นนี้ครูนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 3 ไปใช้ โดยระบุ ขั้นตอนปฏิบัติว่า จะใช้กับใคร เมื่อใด อย่างไร แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น สังเกตพฤติกรรม เริ่มต้นของผู้เรียนก่อนนำไปใช้ เมื่อนำไปใช้แล้ว สังเกตพฤติกรรมอีกระยะหนึ่ง เพื่อนำข้อมูล มาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

ขั้นตอนนี้ จะต้องมีเครื่องมือ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. สรุปผล

เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ ก็จะต้องทำการปรับปรุง แก้ไข โดยการย้อนกลับไปค้นหาวิธีการ หรือนวัตกรรมใหม่ แล้วพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม ตลอดจน นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้อีก คือ ดำเนินการขั้นที่ 2 - 4 ใหม่ จนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ แล้วเขียนสรุปผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4

จากขั้นตอนนี้จะ ได้ผลการวิจัยที่นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ประวิต เอราวรณ (2542 : 6 - 7) กล่าวถึง ขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน ว่ามีกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ คือ เริ่มต้นจากการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานว่ามีปัญหาอะไรบ้าง การวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ลงมือปฏิบัติตามแผน แล้วสะท้อนผลการปฏิบัติ เพื่อเริ่มต้นใหม่ ซึ่งแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1. การสำรวจสภาพการปฏิบัติงาน (Reconnaissance) เป็นขั้นตอนสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครูว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แล้ววิเคราะห์ว่าปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากอะไร และจะสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขสภาพการปฏิบัติงานในส่วนใดบ้าง ซึ่งสามารถสำรวจได้จากกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมนักเรียน สภาพแวดล้อมและบริบทต่างๆ ของโรงเรียน การสำรวจและการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าว จะนำไปสู่การเข้าใจปัญหาได้อย่างชัดเจน และสามารถลำดับความสำคัญของปัญหาและกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยได้

2. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนสำหรับการกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ และวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Action) ในการค้นหาคำตอบ พัฒนานวัตกรรม และการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติที่เป็นปัญหา

3. การลงมือปฏิบัติ (Action) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection)

หลังจากที่มีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตามแผนจนปรากฏผล นักวิจัย ต้องมีการสะท้อนผลการปฏิบัติว่า มีสิ่งใดที่เกิดขึ้น หรือเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปบ้าง เพื่อสรุปผลและวางแผนปรับปรุงหรือแก้ปัญหาใหม่ต่อไป จากกระบวนการดังกล่าว จะเห็นว่า

การทำวิจัยในชั้นเรียนมุ่งแสวงหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรม ควบคู่ไปกับการนำคำตอบหรือ นวัตกรรมนั้น ไปใช้แก้ปัญหาที่ครูกำลังประสบอยู่ ซึ่งเป็นวงจรต่อเนื่องไม่สิ้นสุด ครูจึงสามารถ ปรับปรุงหรือประยุกต์ให้เข้ากับการทำงานปกติของตนเอง ดังนั้น การทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ไม่ใช่การเริ่มต้นงานชิ้นใหม่ แต่เป็นการวิเคราะห์ วางแผน และจัดระบบการทำงานเดิมของครู ให้เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นการวิจัยในชั้นเรียนดังวงจรของการทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เมื่อนำมาใช้กับทางการศึกษาจะช่วยให้เกิดการปรับปรุง พัฒนาระบบโรงเรียน ช่วยเหลือครูให้พัฒนาการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้และสืบสวน สอบสวนในชั้นเรียน หรือ กระทั่งการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ เป็นรูปแบบการวิจัย ที่มีการดำเนินการที่เป็นระบบครบวงจร โดยขั้นสุดท้ายจะมีการสะท้อน ผลการปฏิบัติงาน ช่วยให้ได้อะไรย้อนกลับไปวางแผนจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพึงพอใจ

จากการศึกษา เรื่อง ขั้นตอนหรือกระบวนการการทำวิจัยในชั้นเรียน สรุปว่า ขั้นตอน หรือกระบวนการการทำวิจัยในชั้นเรียน ที่หมายถึง กระบวนการศึกษา ค้นคว้า เพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการศึกษาและวิจัยควบคู่กับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยการศึกษาค้นคว้านวัตกรรมนั้น เมื่อได้สังเคราะห์แล้ว ผู้วิจัย จึงนำขั้นตอนหรือกระบวนการการทำวิจัยในชั้นเรียน ตามกรอบของกรมวิชาการ (2542 : 7) ที่ครอบคลุมแนวคิดทั้งหมด ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ยึดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ของครู แล้ววิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ ขั้นกำหนดวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและกำหนดทางเลือก ในการแก้ปัญหาหรือกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ขั้นพัฒนาวิธีการหรือ นวัตกรรม หมายถึง การกำหนดวิธีหรือการสร้างนวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการจัด การเรียนรู้ และการหาคุณภาพของวิธีการหรือนวัตกรรม ขั้นนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ หมายถึง ขั้นตอนการนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้ รวมถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ และขั้นสรุปผล หมายถึง การนำข้อมูลที่ได้จากการนำ วิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้มาวิเคราะห์ แล้วสรุปผลการดำเนินงาน

1.5 การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้

ผลการวิจัยในชั้นเรียน เป็นข้อสนเทศที่สำคัญ เพราะครูสามารถใช้ข้อมูล หรือ นวัตกรรมใหม่ที่ค้นพบในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามที่ต้องการ

ซึ่งการนำไปใช้ดังกล่าว จะทำให้การวิจัยในชั้นเรียนมีความสมบูรณ์และมีคุณค่ายิ่งขึ้น มีนักวิจัย และนักวิชาการหลายท่าน กล่าวถึงประโยชน์ของการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ ดังนี้

ชัยพจน์ รักราม (2538 : 38 - 47) ได้ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนที่ สอดคล้องกันว่า การวิจัยจะช่วยปรับปรุงด้านวิชาชีพครู และครูที่ทำการศึกษา ทดลองงานวิจัย อย่างจริงจังจะทำให้เกิดความก้าวหน้าในการสอน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้ง ทำให้ เกิดความรู้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ ที่ดีต่อวงการศึกษ เพราะคุณค่าหรือผลจากการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษามาใช้ได้อย่างได้ผลนั้น จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษา ดังนี้

1. นักเรียนในชั้นเรียนมีความรู้ ความสามารถพื้นฐานที่แตกต่างกัน บางคน เรียนรู้ได้เร็วก็ไม่ต้องสร้างปัญหากับครูผู้สอน แต่นักเรียนที่เรียนช้าและครูยังใช้การสอนแบบเดียว นักเรียนกลุ่มนี้จะเรียนตามไม่ทัน และอาจสร้างปัญหากับครู กับ โรงเรียน และสังคมส่วนรวม การที่ครูไม่วางเฉย แต่พยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา คิดหาทางแก้ปัญหาโดยการทำวิจัย ในชั้นเรียน ตั้งแต่เริ่มคิดปัญหาการวิจัย หาทางแก้ปัญหา จนกระทั่งถึง การนำปัญหาที่พบไปใช้ เมื่อครู ได้ผลการวิจัย และนำไปใช้ในชั้นเรียน ผลดีที่ได้ก็จะตกอยู่กับนักเรียนที่ได้รับการแก้ไข ปัญหา ทำให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เติบโตก้าวหน้าเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม ต่อไป

2. ครูมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบคือ การวางแผนทำงานประจำ ได้แก่ วางแผนการสอน เลือ่วิชาสอนที่เหมาะสม ประเมินการทำงานเป็นระยะ โดยมีเป้าหมาย ชัดเจน จะทำอะไร กับใคร เมื่อไร ด้วยเหตุผลอะไร และทำให้ทราบผลของการกระทำว่า บรรลุ เป้าหมายเพียงใด ได้อย่างไร โดยการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูจะสังเกตว่าผลการวิจัยนั้น แก้ปัญหา ได้หรือไม่ ทำให้นักครูเพิ่มความระมัดระวังต่อการสอนของตน ได้เรียนรู้ว่า ทฤษฎีการสอน ซึ่ง นำไปสู่การปฏิบัติเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้ เป็นการพัฒนาครู ให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถใน ด้านการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และพิจารณาการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเป็นระบบ โดย การใช้กระบวนการวิจัย สามารถพัฒนาการทำงานไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

3. โรงเรียน มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มครูมากขึ้น ทั้งในรูปความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลภายในหมวดวิชาและระหว่างหมวดวิชา ตั้งแต่ ร่วมกันคิดหาปัญหา การวิเคราะห์ หาสาเหตุ การเขียนรายงาน เพราะครูในโรงเรียน มีความถนัดหรือชำนาญต่างๆ กัน ถ้าได้ระดม สรรพกำลังจากความถนัดของแต่ละคนแล้ว ก็จะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพยิ่งขึ้น ครูคณิตศาสตร์มี ความถนัดในการคำนวณ การนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ครูบรรณารักษ์ ช่วยการเขียน

บรรณานุกรม คุรุภาษาไทย ช่วยตรวจสอบการสะกดคำ คุรุภาษาอังกฤษ ช่วยในด้านการอ่าน เอกสาร ตำรา งานวิจัยจากต่างประเทศ เป็นต้น

4. วงการศึกษา ผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่คิดจะได้รับการเผยแพร่ โดยทั่วไปจะเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนางานวิจัยอย่างไม่หยุดยั้ง ภาพลักษณ์ของผู้มีอาชีพครูจะดีขึ้น เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางจากการทำงานอย่างเป็นระบบ

กมล สุดประเสริฐ (2541 : 27) กล่าวไว้ว่า เราจะพยายามชี้แนะช่องทาง ไปถึงครู ผู้ปฏิบัติว่า เขาสามารถที่จะทำวิจัย เก็บผลงานต่างๆ ของเขาไว้ วันหนึ่งในอนาคตเขาจะเป็นครู ชั้นเยี่ยม ครูที่ทำงานด้วยผลการวิจัย มีผลงานวิจัยว่าได้แก้ปัญหาเด็กต่างๆ อย่างไร สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการศึกษาและทำให้ลูกศิษย์ของตนก้าวหน้าในทางที่ควร

กรมวิชาการ (2542 : 10 - 14) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ประโยชน์ไว้ ดังนี้ คือ

1. ประโยชน์ของการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ คือ

1.1 ทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรยิ่งขึ้น เพราะครูสามารถใช้นวัตกรรม วิธีการ เทคนิคการสอนหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่มีคุณภาพ และผ่านกระบวนการตรวจสอบที่เชื่อถือได้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน

1.2 ทำให้ครูพัฒนางานของตนเองให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น เพราะครูสามารถนำเอาข้อมูลที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัย มาใช้ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

1.3 ทำให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาและส่งเสริม จนบรรลุศักยภาพสูงสุด เนื่องจาก ครูสามารถส่งเสริมและพัฒนาได้ ตรงตามสภาพความเป็นจริงของผู้เรียนแต่ละคน

1.4 ทำให้ผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลที่ใช้ปรับปรุง พัฒนางานบริหารและจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.5 ครูใช้เป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อเสนอขอตำแหน่งให้สูงขึ้น

1.6 ทำให้มีข้อมูลในการปรับปรุง หรือดัดแปลงงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีระบบ

2. จุดมุ่งหมายในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ มีดังนี้ คือ

2.1 เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน

2.2 เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานเฉพาะด้าน

2.4 เพื่อใช้ประเมินผล และพัฒนาการปฏิบัติงานของครูหรือหน่วยงาน

3. การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้มีแนวทาง ดังนี้ คือ

3.1 นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

3.1.1 ผู้บริหารนำไปใช้ในการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุน

การเรียนการสอน ได้แก่

1) ใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบายการเรียนการสอนและ

การพัฒนาหลักสูตร

2) ใช้ปรับปรุง คัดแปลงงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างเป็น

ระบบ เช่น การดำเนิน โครงการต่างๆ ด้านวิชาการ การผลิตเอกสารวิชาการ

3.1.2 ครูผู้สอน นำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอน

ในห้องเรียน ได้แก่

1) ใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยตรง เช่น การใช้เทคนิค

การสอนเสริมแบบต่างๆ ที่ครูคิดค้นขึ้นมาสอนซ่อมเสริมผู้เรียนที่เรียนช้าไม่ทันเพื่อนๆ

2) ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น การใช้

นิทานพื้นบ้าน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียน

3) ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เช่น การสอนแบบหน่วยการเรียนรู้

โดยการบูรณาการสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด

3.2 นำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอน เมื่อได้

ข้อค้นพบความรู้ใหม่ๆ จากการวิจัยแล้วควรเผยแพร่ให้แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.2.1 เผยแพร่เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ประโยชน์

ในการอ้างอิง ค้นคว้า

3.2.2 เผยแพร่แก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิด

แนวทางในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ที่ลึกซึ้งและมีประโยชน์ต่อไป

3.3 นำไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพ

การวิจัยในชั้นเรียนนั้น นอกจากจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการเรียน

การสอน ยังเป็นการพัฒนาวิชาชีพของครูด้วย กล่าวคือ เมื่อครูทำการวิจัยในชั้นเรียน จะส่งผล

ให้ครูสามารถเสริมสร้างความรู้ทางวิชาการของตน ทำให้ครูมีนวัตกรรม สื่อ และวิธีการสอน

ที่มีคุณภาพ ซึ่งทำให้เกิดมาตรฐานในการเรียนการสอนตามระบบประกันคุณภาพอันสอดคล้อง

กับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ.2537 อีกประการหนึ่ง ครูสามารถนำผลงานที่เกิดจากการวิจัยในชั้นเรียน ไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการ ตามหลักเกณฑ์การขอเลื่อนระดับหรือการปรับตำแหน่งให้สูงขึ้นของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู โดยผลงานนั้นควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

3.3.1 ผลงานสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่

3.3.2 ผลงานมีคุณภาพ ตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการ

ข้าราชการครูกำหนด

3.3.3 ผลงานมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ครูและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.3.4 ผลงานมีรูปแบบการเขียนรายงานที่ถูกต้องเป็นที่ยอมรับ

4. การส่งเสริมการนำผลงานวิจัยไปใช้

4.1 ผู้บริหาร

4.1.1 กระตุ้นให้ครูพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้การวิจัยเป็น

พื้นฐาน

4.1.2 ส่งเสริมให้ครูค้นหาความรู้ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อ

การเรียนการสอน เช่น การศึกษาเอกสารทางวิชาการ การสนทนากับผู้รู้ เป็นต้น

4.1.3 จัดการประชุมปฏิบัติการทางวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

4.1.4 เชิญวิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียนแก่ครู

4.1.5 นำผลไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

4.2 ครู

4.2.1 จัดทำสรุปผลการวิจัย ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายๆ เผยแพร่แก่

บุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2.2 ครูควรนำวิธีการ นวัตกรรมที่ค้นพบจากการวิจัย ไปใช้ในการ

พัฒนาการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

4.2.3 ครูแลกเปลี่ยนงานวิจัยของตนกับผู้อื่น เช่น การนำเสนอ

ผลการวิจัยในที่ประชุม การเข้าร่วมสัมมนา และการเผยแพร่เอกสาร

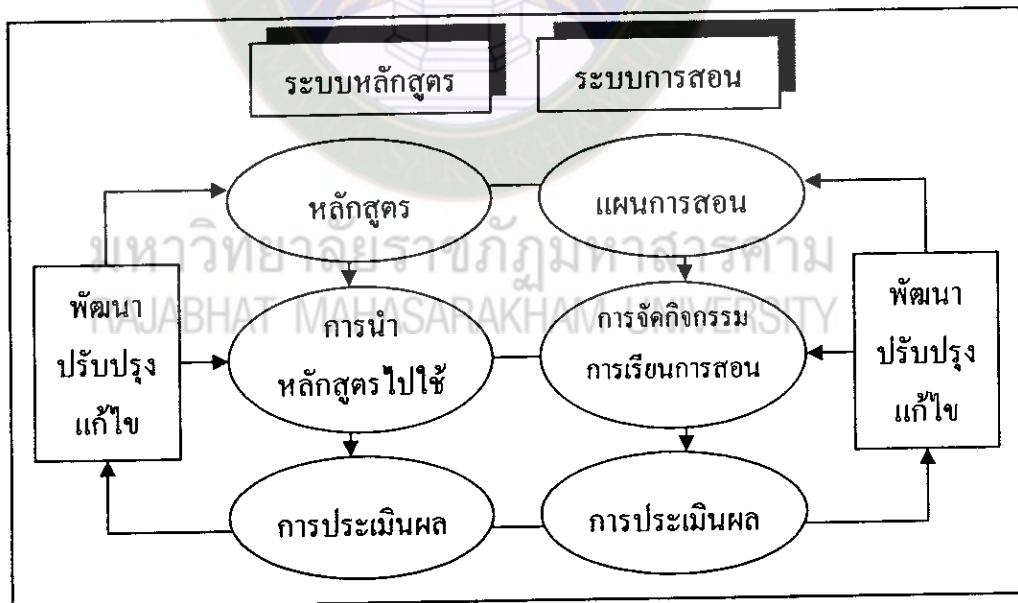
จากการศึกษา เรื่อง การนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ สรุปได้ว่า ผลจากการวิจัยในชั้นเรียน ครูสามารถนำข้อมูลหรือนวัตกรรมที่พบ และผ่านกระบวนการตรวจสอบที่เชื่อถือได้ ใช้แก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลตามต้องการ ผู้บริหาร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้เป็นข้อสนเทศในการปรับปรุง พัฒนางานบริหาร

การจัดการศึกษาหรือพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การวิจัยในชั้นเรียนมีความสมบูรณ์ และมีคุณค่ายิ่งขึ้น นอกจากนี้ ครูยังสามารถนำผลการวิจัยในชั้นเรียน ไปใช้เป็นผลงานทางวิชาการ เพื่อเสนอขอกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้น ซึ่งถือเป็นการพัฒนาวิชาชีพครูอีกทางหนึ่งด้วย

2. บทบาทของสถานศึกษากับการวิจัยในชั้นเรียน

2.1 บทบาทของครูผู้สอนกับการวิจัยในชั้นเรียน

ภารกิจที่สำคัญของครูผู้สอน คือ การพัฒนาคนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร และเพื่อพัฒนาตนเอง (ผู้สอน) ทางด้านวิชาชีพ การที่ครูจะสามารถพัฒนาคนและพัฒนาตนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูจะต้องมีบทบาทที่สำคัญรวม 3 ประการ (กรมวิชาการ. 2545 : 2 - 5) คือ ครูในฐานะนักการสอน ครูในฐานะนักพัฒนาหลักสูตร และครูในฐานะนักวิจัย ซึ่งบทบาทของครูทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้น เป็นบทบาทที่มีความสัมพันธ์และต้องดำเนินการ ไปพร้อมๆ กัน ทั้งในส่วนของความเป็นนักการสอนและนักพัฒนาหลักสูตร มีความหมายและแนวทางการปฏิบัติเช่นเดียวกัน คือ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น มีองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณาเหมือนกัน ซึ่งมีรายละเอียดตามแผนภูมิที่ 3 ดังต่อไปนี้ คือ



แผนภูมิที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบหลักสูตรและระบบการสอน

(ที่มา : กรมวิชาการ. 2545 : 2)

การที่ครูทำการพัฒนาและหรือปรับแผนการสอน นำแผนการสอนไปใช้และนำข้อมูลที่ได้จากการใช้แผนการสอนไปปรับปรุง แก้ไข นั่นคือ ครูกำลังทำบทบาทหน้าที่ในฐานะนักการสอนและนักพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้ ในการพัฒนาปรับปรุง แก้ไขหลักสูตรและการพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจะต้องดำเนินการควบคู่กันไป ดังนั้น ครูในฐานะนักวิจัย จึงเป็นบทบาทของครู ที่เกิดขึ้นไปพร้อมกับครูในฐานะนักการสอน และครูในฐานะนักพัฒนาหลักสูตร เนื่องจาก ครูในฐานะนักวิจัย เป็นรูปแบบหนึ่งที่ใช้พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขปัญหาของครู อันเกิดจากการใช้หลักสูตร กล่าวคือ ขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน รวมทั้ง ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วทำการปรับปรุง แก้ไขในด้านต่างๆ เช่น ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านพฤติกรรมของนักเรียน ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูกำลังทำบทบาท หน้าที่ที่นักการสอน นักพัฒนาหลักสูตรและนักวิจัยไปพร้อมๆ กัน ทั้งนี้ บทบาทของครูในฐานะนักวิจัยดังกล่าวคือ ครูกำลังทำการวิจัยในชั้นเรียนนั่นเอง โดยเมื่อใดก็ตามที่ครูวางแผนการสอน นำแผนการสอนสู่การปฏิบัติ นำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติ ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน การกระทำเช่นนี้ เป็นบทบาทของนักการสอน นักพัฒนาหลักสูตร และนักวิจัย ซึ่งบทบาททั้ง 3 นี้ มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่สามารถแยกจากกันได้ ดังแผนภูมิที่ 4 ต่อไปนี้ คือ



แผนภูมิที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของนักการสอน
นักพัฒนาหลักสูตร และนักวิจัยในชั้นเรียน

(ที่มา : กรมวิชาการ. 2545 : 3)

สำหรับงานวิจัย ครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียน ควรคำนึงถึงแนวทางการทำวิจัยใน
 เกณฑ์ต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 24 - 25) คือ

- 1) การพัฒนางานที่รับผิดชอบ ผลงานวิจัยนั้นจะนำไปพัฒนางานในหน้าที่
 รับผิดชอบต่อผู้รับผิดชอบได้หรือไม่
- 2) การนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง ผลงานวิจัยนั้น นอกจากจะเป็น
 ประโยชน์ต่อการพัฒนางานที่ตนเองรับผิดชอบ จะต้องมีส่วนต่อผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นที่
 สามารถนำไปใช้ได้อย่างได้ผลและเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาทั่วไป
- 3) ความเป็นปรนัยของผลการวิจัย ผลงานวิจัยนั้นจะต้องไม่คลุมเครือ และ
 การแปลความของข้อมูลต้องชัดเจน ผลงานปรากฏในรูปของการตีความหรือเข้าใจความหมาย
 ได้ถูกต้องในทิศทางเดียวกัน
- 4) ความลึกซึ้งของการวิจัย ต้องอาศัยข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าอย่างลึกซึ้ง
 และต่อเนื่อง
- 5) ความรอบรู้ในเรื่องที่ทำการวิจัย ผู้วิจัย ควรจะต้องศึกษาข้อมูลในเรื่องนั้น
 อย่างถี่ถ้วน และถือว่าเป็นผู้มีความรอบรู้อย่างจริงจังในเรื่องที่ศึกษา สามารถขยายผลให้บุคคล
 หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้สอนหรือการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) ความทันสมัยของเรื่องที่ทำการวิจัย

จากบทบาทของครูกับการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่า การที่ครูจะปฏิบัติงาน
 ตามภารกิจทั้งในด้านการพัฒนาผู้เรียน และรวมถึงการพัฒนาตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น
 ครูจะต้องมีบทบาททั้งในฐานะนักการสอน นักพัฒนาหลักสูตร และนักวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งทั้ง
 3 บทบาทดังกล่าว เป็นบทบาทที่มีความสัมพันธ์และต้องดำเนินการ ไปพร้อมๆ กัน

2.2 บทบาทของผู้บริหารกับการวิจัยในชั้นเรียน

บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน เป็นพฤติกรรมใน
 การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้บริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน ซึ่งมี
 5 ด้าน ได้แก่

2.2.1 การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียน

สำหรับการส่งเสริมที่จะทำให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียนนั้น
 มีนักการศึกษา ที่ให้ข้อคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารไว้ ดังนี้

เมอร์เรย์ (ลัสคา กองคำ. 2541 : 39 ; อ้างอิงมาจาก เมอร์เรย์. 2481 : 164) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จ เป็นความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำ ต้องการการทำงานอย่างอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันสูงเด่นที่ตั้งไว้

แมคเคลิแลนด์ (ลัสคา กองคำ. 2541 : 40 ; อ้างอิงมาจาก แมคเคลิแลนด์. 2504 : 121 - 126) กล่าวถึง ลักษณะของความสำเร็จว่าประกอบด้วย ลักษณะสำคัญๆ คือ

1) มีความรับผิดชอบสูง แสวงหาโอกาสเพื่อจะได้มีโอกาสรับผิดชอบแก้ไขปัญหาที่มีอยู่

2) มีเป้าหมายระดับกลาง เพราะหากไม่ประสบผลสำเร็จแล้วจะทำให้ไม่สบายใจ ดังนั้น จึงไม่ตั้งเป้าหมายไว้สูงเกินไป เพื่อลดความเสี่ยงและให้มีความเชื่อมั่นในความสำเร็จสูง

3) ต้องการให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับที่ทันกับเหตุการณ์ เกี่ยวกับงานของตนว่าสำเร็จหรือล้มเหลว เพื่อตัดสินใจของตนในงานต่อไป

4) ต้องการทำงานกับผู้มีความสามารถ เพื่อเขาจะได้พยายามปรับปรุงความสามารถของเขาให้ทัดเทียมกับผู้ที่มีความสามารถ ความรู้สึกเช่นนี้ เป็นแรงจูงใจให้เกิดความมานะ ที่จะประสบความสำเร็จสูงต่อไป สำหรับการบริหารให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียน ย่อมอยู่ที่ความต้องการของผู้บริหาร ที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือคำสั่งที่ชัดเจน มีการจัดกำลังบุคลากร งบประมาณ และวัสดุส่งเสริมการวิจัยที่เหมาะสม

โกวิท ประวาลพฤษย์ (2539 : 31) ได้ให้ความเห็นว่า เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารกับการวิจัยในโรงเรียนว่า ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีภาพความสำเร็จของงานตลอดแนว มีการสนองความต้องการที่หลากหลายของบุคคลในองค์กร โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติที่สำคัญ คือ

- 1) จัดให้มีการประชุมสังเคราะห์นโยบายร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติ
- 2) ร่วมกันตรวจสอบความสอดคล้อง และความสมบูรณ์ของสภาพของความสำเร็จทุกระดับของงาน ตั้งแต่ปัจจัย การดำเนินงาน และผลผลิต ไปจนถึงผลกระทบ
- 3) ร่วมกันประเมินจุดเด่นและจุดด้อยของโรงเรียน
- 4) มีการตกลงกันว่า จะพัฒนางานของแต่ละบุคคล โดยถือเป็นสัญญาสุภาพบุรุษ ทุกคนต้องรักษาคำมั่นสัญญา และกลุ่มต้องช่วยกันติดตาม ตรวจสอบ ช่วยเหลือให้แต่ละบุคคล บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่ให้สัญญาไว้ตามกำหนดเวลา

5) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ปฏิบัติตามแนวดังกล่าว โดยเขียนเขียน ใต้อตาม และให้กำลังใจ ตลอดจน เสนอนวัตกรรมใหม่ๆ ให้ผู้ปฏิบัติเป็นระยะ และได้อธิบายถึง ลักษณะที่สำคัญของการบริหารองค์กร ให้ประสบผลสำเร็จ

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในโรงเรียน ถือว่าเป็น การกระตุ้นและสนับสนุน ให้ครูทำวิจัยในโรงเรียนจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่ง ผู้บริหาร จะต้องจัดกระบวนการบริหาร ให้เอื้อต่อการดำเนินงานวิจัยในโรงเรียน ที่สอดคล้อง กับความต้องการ ความสนใจของครูผู้ทำวิจัยในโรงเรียนอย่างแท้จริง

2.2.2 การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในชั้นโรงเรียน

สำหรับการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียนนั้น ได้มี นักการศึกษา ให้ข้อคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารไว้ ดังนี้

เฮร์ชเบิร์ก และคนอื่นๆ (ลัสคา กองคำ. 2541: 41 ; อ้างอิงมาจากเฮร์ชเบิร์ก และคนอื่นๆ. 2512 :114) กล่าวว่า การให้ความยอมรับนับถือเป็นการบริหารเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน เกิดมีกำลังใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบ และสามารถที่จะทำงานวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ การให้ความยอมรับนับถือ เป็นปัจจัยจูงใจที่กระตุ้นมนุษย์จากสถานะที่เป็นกลาง ให้ไปอยู่ในสถานะที่อยากทำงาน ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึก ดังนี้ คือ

1) งานที่ทำนั้นเป็นงานที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อหน่าย เป็นสิ่งที่ท้าทาย และจะต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่

2) มีอิสรภาพที่จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย และสามารถที่จะใช้ ความคิดริเริ่มของตนเองได้อย่างเต็มที่

3) มีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกลุ่มและหน่วยงาน

4) ได้รับการยอมรับนับถืออย่างจริงจังในผลสำเร็จของงานที่ทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้บังคับบัญชา

5) การทำงานนั้นทำให้ผู้ทำเกิดการพัฒนาตนเอง ได้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถประสบการณ์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

วิจัย โสสุวรรณจินดา (2541 : 75) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารควรยึดหลักการเพื่อส่งเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่สำคัญ คือ

- 1) บุคคลหากได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางในการทำงานเอง เขาก็จะมีแรงจูงใจที่จะทำงานให้เกิดความสำเร็จมากขึ้น
- 2) คนเราต้องการได้รับการยกย่อง ชมเชยเสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะและตำแหน่งใด การยกย่อง ชมเชยที่เหมาะสมแต่ละคนเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่ดี
- 3) การยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำงานได้ดีเด่นกว่าคนอื่น จะกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความกระตือรือร้น มีความมานะพยายามมากขึ้น เพื่อให้ได้รับการยกย่องชมเชยนั่นเอง

สรุปได้ว่า การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียน เป็นการให้เกียรติและยกย่องครูที่มีความรู้ ความสามารถในการวิจัย ซึ่งผู้บริหารต้องทำให้ครูเกิดกำลังใจและความภูมิใจในผลงานวิจัยของตนเอง รวมทั้ง การเผยแพร่ผลการวิจัยให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

2.2.3 การให้ความสำคัญกับการวิจัยในโรงเรียน

สำหรับการให้ความสำคัญกับการวิจัยในโรงเรียนนั้น มีนักการศึกษาให้ข้อคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารไว้ ดังนี้

แฮส (ลัสดา กองคำ, 2541 : 42 ; อ้างอิงมาจาก แฮส, 2500 : 13) ซึ่งให้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมครูเพื่อพัฒนาวิชาชีพที่สำคัญ คือ ต้องส่งเสริมและปรับปรุงวิชาชีพครู ครูทุกคนจะต้องศึกษา ทดลองวิจัยกันอย่างจริงจัง เพื่อความก้าวหน้าในการสอน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูเกิดความรู้และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

วัลลภ กันทรทรัพย์ (2539 : 118) ได้กล่าวถึง การนำการวิจัยเข้าสู่โรงเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมองโรงเรียนในรูปของระบบ คือ มองให้เห็นความสัมพันธ์ของภารกิจและองค์ประกอบต่างๆ ในระบบโรงเรียน ทั้งในด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตให้ชัดเจน เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบโรงเรียน อาจจะมีสาเหตุที่ระดับปัจจัย หรือระดับกระบวนการ หรือระดับผลผลิต การวิจัยจะเข้ามามีส่วนช่วยค้นหาคำตอบว่า เกิดปัญหาหรือข้อบกพร่องอะไรในระบบของโรงเรียนนั้นๆ

นภาพร สิงห์ทัด (2541 : 36) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับ ความสำคัญของการพัฒนาสมรรถภาพด้านการวิจัยให้แก่ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในฐานะนักวิจัยประจำโรงเรียนว่า สมรรถภาพพื้นฐานทางวิชาการที่จำเป็นสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ช่วยให้มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย เป็นการเอื้ออำนวย การให้ความร่วมมือในการวิจัย และพัฒนาหลักสูตรของหน่วยงานต่างๆ และนำความรู้ด้านการวิจัย ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา เทคนิควิธีสอน ตลอดจน สื่อการเรียนการสอน อันเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น

สรุปได้ว่า การให้ความสำคัญกับการวิจัยในโรงเรียนนั้น นับเป็นการมองเห็นคุณประโยชน์ของงานวิจัยที่เกิดขึ้นใน โรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้ครูแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.2.4 การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียน

สำหรับการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียนนั้น ได้มีนักการศึกษา ให้ข้อคิดที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ไว้ ดังนี้

เชสเตอร์ (ลัสคา กองคำ. 2541 : 43 ; อ้างอิงมาจาก เชสเตอร์. 2509 : 226) ได้วิจัยพบว่า ความรับผิดชอบของผู้บริหาร โรงเรียน ที่มีต่อการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้ครู ได้ศึกษา ทดลอง และวิจัยเทคนิคหลายๆ วิธี ให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนการจัดอบรม การสาธิตวิธีสอนแบบต่างๆ การอภิปรายปัญหาการปรับปรุงการสอนในที่ประชุม จัดโครงการ ให้ครูใน โรงเรียนสลับเปลี่ยนกันเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน จัดหาวิทยากรมาช่วยในการประชุมปฏิบัติการ การประชุมเกี่ยวกับปัญหาการสอน การจัดประชุมพิเศษ ช่วยเหลือครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อก่อ โดยไม่ให้เสียกำลังใจ ให้ครูมีเวลาว่าง เพื่อเข้าร่วมประชุมอภิปรายปัญหาการสอน ให้ครูมีเวลาสำหรับการสอนมากขึ้น ให้มีส่วนร่วมในการเลือก สอดทัศนวัสดุและวัสดุอุปกรณ์การสอนอื่นๆ จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่ครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับวิชาครู เพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน ส่งเสริมครูใช้โครงการสอนเพื่อปรับปรุงการสอน ประชุมครูเพื่อประเมินผลการเรียนห้องเรียน

สรุปได้ว่า การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียนนั้น เป็นพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติต่อครูผู้ทำการวิจัยใน โรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ดูแล เพื่อให้ครู

ผู้ทำวิจัยในโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือ ทั้งในด้านความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย จนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2.5 การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครู ผู้ทำวิจัย ในโรงเรียน

สำหรับการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานของครู ผู้ทำวิจัยในโรงเรียนนั้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักการศึกษา ได้ให้ข้อคิดที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารไว้ ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2537 : 97) ให้ความเห็นไว้ว่า สภาพการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การใดก็ตาม ควรมีการให้บำเหน็จรางวัล การเลื่อนขั้นตำแหน่งแก่ผู้ปฏิบัติงานดี ย่อมเป็นเครื่องจูงใจให้บรรดาผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานมีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความขยันขันแข็ง มีความมั่นใจ และขวัญกำลังใจที่ดี อันเป็นหลักของการให้บำเหน็จความดีความชอบ เป็นระบบของการประเมินผลที่จัดทำขึ้น เพื่อหาคุณค่าของบุคคล ในแง่ของการปฏิบัติงานและสมรรถภาพในการพัฒนาตนเอง

วัลลภ กันทรพัญ์ (2539 : บรรณาธิการ) ได้กล่าวถึง ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียนว่า ถือเป็นบำเหน็จความชอบตามภาระหน้าที่ของครู ที่เกิดจากผลจากการที่ครูได้ทำการวิจัยในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารต้องบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน โดยใช้ผลงานวิจัยของครูเป็นเกณฑ์ส่วนหนึ่ง เพื่อการพิจารณาความดี ความชอบ หรือการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานของครูให้สูงขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2542 : 2) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การขอเลื่อนตำแหน่ง ข้าราชการครูสายงานการสอน เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น หรือการขอกำหนดให้ได้รับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้น โดยข้าราชการครูผู้นั้น จะต้องมีความผลงานทางวิชาการที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับการสอน 7 ประการ คือ

1. เอกสารที่เกี่ยวกับการสอนโดยตรง เช่น เอกสารประกอบการสอน แผนการสอน เอกสารคำสอน ชุดการสอน หนังสือเรียนแบบหน่วย ใบการสอน และอื่นๆ
2. หนังสือเสริมประสบการณ์
3. งานแปล
4. งานประดิษฐ์

5. งานวิจัย

6. บทความทางวิชาการ

7. ผลงานในลักษณะอื่นๆ ซึ่งแสดงความชำนาญการ ในสาขาวิชาที่

สอดคล้องกับหน้าที่ของข้าราชการครู ที่ปฏิบัติตามปริมาณงานและคุณภาพของงานตามเกณฑ์
ที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด

นอกจากนี้ มนัส ไชยศักดิ์ (2544 : 54 - 55) ได้เสนอแนวทางในการสนับสนุนครู
ให้ทำวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ปัญหาครูไม่มีความรู้เรื่องวิจัยในชั้นเรียน ควรแก้ปัญหาโดยการจัดอบรม
เชิงปฏิบัติการให้แก่ครู โดยใช้วิทยากรจากศึกษานิเทศก์ หรืออาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษา
2. ปัญหาครูไม่เห็นคุณค่าของการทำวิจัยในชั้นเรียน ปัญหานี้นับเป็นปัญหา
ที่แก้ไขยากพอสมควร ที่จะทำให้ครูทุกคนในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
แต่ผลจากการที่ครูได้รับฟังคำแนะนำจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน ร่วมกับการ
ชี้แจงเหตุผลของผู้บริหาร โรงเรียน ก็จะทำให้ครูเห็นคุณค่าของการวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น
และนอกจากนี้ ผู้บริหารควรชี้แจงให้ครูทราบว่าจะระยะเวลาที่ได้เสียไปกับการทำวิจัยในชั้นเรียน
คุ้มค่าและเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่ได้เกิดแต่เฉพาะนักเรียนเท่านั้น แต่การทำวิจัยในชั้นเรียนยังเป็นการ
แสดงถึงพัฒนาตนเอง ในการพัฒนาตนเองเพื่อการทำผลงานทางวิชาการ เพื่อเลื่อนตำแหน่ง
เพื่อให้ได้รับการยกย่องเป็นครูแกนนำ ครูต้นแบบ และครูแห่งชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ
และความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการแก่ตัวครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียนเอง สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็น
แรงกระตุ้นให้ครูได้เห็นคุณค่าของการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. ปัญหาครูเห็นว่าการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยาก ปัญหานี้นับเป็นปัญหาที่
เกิดขึ้นได้ เพราะครูส่วนใหญ่ ไม่เคยทำวิจัยในชั้นเรียนมาก่อน ที่สำคัญครูไม่เคยเห็นแบบอย่าง
รายงานการวิจัยในชั้นเรียน และคิดว่ายังเป็นเรื่องใหม่ ยากที่จะทำการศึกษาให้เข้าใจ ส่วนนี้เป็น
หน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน ที่จะต้องทำความเข้าใจกับครูถึงการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้กำลังใจ
ให้แก่วิจัย การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่อง ไม่ยาก แต่ต้องใช้เวลาสำหรับการเรียนรู้ และลงมือ
ปฏิบัติจริงแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยรายงานการวิจัยที่เขียนเป็นรูปเล่มนั้น ไม่จำเป็นจะต้องมี
ขนาดใหญ่เท่ากับงานวิทยานิพนธ์ เขียนรายงานเพียงไม่กี่หน้าหรือหน้าเดียวก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่
กับวัตถุประสงค์ ซึ่งการชี้แจงเรื่องต่างๆ เหล่านี้ จะคลายความกังวลให้กับครูที่คิดจะทำการวิจัย
ในชั้นเรียนได้

4. ปัญหาไม่มีผู้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาในการทำวิจัยในชั้นเรียน ปัญหานี้เป็นปัญหาหนักสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน เพราะโรงเรียนบางแห่ง ไม่มีผู้ที่เคยทำการวิจัยมาก่อน หรือบางโรงเรียนอาจไม่มีผู้ที่จบปริญญาโทเลย แต่ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้โดยผู้บริหาร โรงเรียน จะต้องเป็นแกนนำให้ครูได้ทำงานวิจัยเป็นทีม หรือทำงานร่วมกัน แต่ถ้าโรงเรียนแห่งนั้นมีครู ซึ่งจบปริญญาโท ก็สามารถให้ครูผู้นั้นเข้ามามีส่วนร่วมเป็นแกนนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครู

5. ปัญหาครูไม่มีเอกสารงานวิจัยเป็นแบบอย่าง ปัญหานี้ผู้บริหาร โรงเรียน ให้คำแนะนำ โดยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาตัวอย่างรายงานวิจัยต่างๆ จากวารสารต่างๆ และจาก วิทยานิพนธ์ทางการศึกษา ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ 3 หรืองานวิจัยทางการศึกษา เป็นต้น ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์และถือเป็นแบบอย่างได้ โดยอาจจะชี้แนะให้ศึกษาวิธีการ ขั้นตอน คำเนินการ และการเขียนรายงานการวิจัย แต่ควรชี้แจงให้ครูทราบว่า การเขียนรายงานการวิจัย ในชั้นเรียนนั้น ควรเขียนโดยมีรูปแบบที่รัดกุม โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเล่มใหญ่หลายหน้า แต่ถ้าผู้บริหาร โรงเรียน สามารถจัดหารายงานการวิจัยในชั้นเรียนให้ครูได้เห็นรูปแบบที่ชัดเจน ก็จะเป็นการดี เพื่อครูจะได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนได้เร็วขึ้น

6. ปัญหาครูไม่มีเวลาที่จะทำการวิจัยในชั้นเรียน ปัญหานี้ผู้บริหาร โรงเรียน มีส่วนช่วยได้มาก และคงขึ้นอยู่กับเทคนิคของแต่ละคน ที่จะจัดเวลาให้ครูได้มีเวลาในการทำ วิจัยในชั้นเรียน

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ว่า การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน เป็นพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้อง กระตุ้นและสนับสนุนให้ครู ในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการศึกษาค้นคว้าหรือคิดแก้ปัญหา การเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัย โดยอาศัยทักษะการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ในทุกๆ ด้าน โดยครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้ คือ การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยใน ชั้นเรียน การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัย ในชั้นเรียน การให้ความสำคัญของงานวิจัย ในชั้นเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยใน โรงเรียน รวมถึง การส่งเสริมความก้าวหน้า ในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัยใน โรงเรียน

3. ขนาดสถานศึกษากับการบริหารงาน

ขนาดของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง สรุปได้ว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 2 ขนาด โดยจำแนกตามจำนวนนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 2) ได้แก่

2.3.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน

2.3.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่า

300 คนขึ้นไป

สำหรับความแตกต่างของสถานศึกษาที่แบ่งตามจำนวนนักเรียนอาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การบริหารงานของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน โดยมีข้อสังเกตจากผลการศึกษาของผู้ที่เคยทำการศึกษาและเปรียบเทียบกรณีดังกล่าว และให้ความเห็นไว้สอดคล้องกัน เช่น ผลการศึกษาของ พงษ์พิช รุ่งเป้า (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา กระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และขวัญกำลังใจของข้าราชการครู ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า เมื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จำแนกเป็นรายด้าน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ชูชาติ แก้วนอก (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร จำแนกตามขนาดโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับประกอบ กุฎโพธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

จากการศึกษา เรื่อง ขนาดสถานศึกษากับการบริหารงาน จึงสรุปได้ว่า ขนาดของสถานศึกษา ที่จำแนกตามจำนวนของนักเรียนนั้น อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการบริหารงานของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

4. ตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษากับการปฏิบัติงาน

สำหรับบุคลากรในสถานศึกษา ที่มีตำแหน่งหน้าที่และความรับผิดชอบแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างบุคลากรในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนนั้น อาจจะมีมุมมองหรือมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ของสถานศึกษาแตกต่างกันออกไป โดยมีข้อสังเกตจากผลการศึกษาของผู้ที่เคยทำการศึกษาและเปรียบเทียบกรณีดังกล่าวไว้ เช่น จำลอง ภู่อ่าง (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษา เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 9 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีด้านการนิเทศภายใน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนครูผู้สอน พบว่า ด้านการส่งบุคลากรไปอบรมสัมมนา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า มีปัญหา 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีปัญหามากกว่าครูผู้สอนในด้านการนิเทศภายใน และด้านการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ส่วนครูผู้สอนมีปัญหามากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนา และด้านการส่งบุคลากรไปศึกษา ดูงาน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนารัฐ ชื่นวัฒนา (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตนิเทศที่ 4 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษา เรื่อง ตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษากับการปฏิบัติงาน จึงสามารถสรุปได้ว่า บุคลากรในสถานศึกษาที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน ทำให้มีหน้าที่และมีความรับผิดชอบแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนนั้น อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้มีมีความคิดเห็นหรือมีมุมมองต่อการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาแตกต่างกัน

5. การบริหารงานด้านวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

สำหรับการบริหารงานด้านวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีบริบทด้านความเป็นมา ขอบข่ายและภารกิจการดำเนินงาน สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 1 หมายถึงหน่วยบริหารจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ซึ่งรองรับการกระจายอำนาจ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยในพื้นที่จังหวัดหนองคาย แบ่งเขตพื้นที่การศึกษา ออกเป็น 3 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ที่อำเภอเมืองหนองคายนั้น มีสถานศึกษาในสังกัดที่ตั้งกระจายอยู่ในพื้นที่ 4 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอท่าบ่อ อำเภอศรีเชียงใหม่ อำเภอสังคม กิ่งอำเภอสระใคร และกิ่งอำเภอโพธิ์ตาก ปีการศึกษา 2547 มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 179 แห่ง สามารถจำแนกบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา ตามสถานภาพหรือตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งมีจำนวนดังรายละเอียดตามตารางที่ 1 ต่อไปนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2547 ก : 5) คือ

ตารางที่ 1 จำนวนบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 จำแนกรายอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ตามตำแหน่ง

อำเภอหรือกิ่งอำเภอ	จำนวนบุคลากรในสถานศึกษา (คน)		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	รวม
เมือง	63	955	1,019
ท่าบ่อ	39	636	675
ศรีเชียงใหม่	26	252	278
สังคม	23	158	181
สระใคร	18	216	235
โพธิ์ตาก	10	102	113
รวม	179	2,319	2,498

จากหน้าที่และภารกิจที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 โดยกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา จึงเสนอโครงการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน บรรจู่ไว้ใน แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นประจำอย่างต่อเนื่องทุกปี และในรอบปีงบประมาณ 2547 ที่ผ่านมา ข้อมูลจากการสรุปรายงานผลเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครู ในสถานศึกษา ในสังกัด พบว่า มีผลงานการทำวิจัยในชั้นเรียน รวม 279 เรื่อง และดำเนินการโดยข้าราชการครู 173 คน คิดเป็นร้อยละ 7.46 ของข้าราชการครู (สายผู้สอน) ทั้งหมด จึงสรุปได้ว่า ข้าราชการครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีการทำวิจัยในชั้นเรียน น้อยมาก และผลจากการทำวิจัยในชั้นเรียนบางส่วนไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. 2547 ข : 13)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

จำลอง ภู่อ่าง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาการดำเนินงาน พัฒนาคณาจารย์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า

1. ครู - อาจารย์ โดยส่วนรวม มีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานพัฒนา คณาจารย์ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมและเป็น รายด้าน ทั้ง 9 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุดและรองลงมา 3 ด้าน คือ การจัดหาหรือจัดทำเอกสารแนะนำการปฏิบัติงาน การนิเทศภายใน การส่งบุคลากร ไปศึกษาเพิ่มเติม และการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้

2. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคณาจารย์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 9 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหาร มีด้านการนิเทศภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนครูผู้สอน มีด้านการส่งบุคลากรไปอบรมสัมมนา มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด และผู้บริหารและครูผู้สอนมีปัญหา 4 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีปัญหามากกว่าครูผู้สอน ในด้านการนิเทศภายใน และด้านการเชิญ วิทยากรมาให้ความรู้ ส่วนครูผู้สอนมีปัญหามากกว่าผู้บริหาร ในด้าน การส่งบุคลากรไปอบรม สัมมนา และด้านการส่งบุคลากรไปศึกษา ดูงาน

3. ครู - อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีทัศนะ เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานพัฒนาคณาจารย์ในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ

ปานกลาง โดยครู - อาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาในด้านการจัดหาหรือจัดทำเอกสาร แนะนำการปฏิบัติงาน ในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาในด้านการส่งบุคลากร ไปศึกษาเพิ่มเติม และในโรงเรียนขนาดเล็ก ปัญหาการปฐมนิเทศ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และครู - อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร จำนวน 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู - อาจารย์โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าครู - อาจารย์ในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในด้านการปฐมนิเทศ และด้านการนิเทศภายใน และครู - อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหามากกว่า ครู - อาจารย์ ในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ในด้านการส่งบุคลากร ไปศึกษา ดูงาน ด้านการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และด้านการจัดประชุมในโรงเรียน

4. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน ต่อระดับปัญหาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งบุคลากร ไปศึกษา ดูงาน และด้านการจัดประชุมในโรงเรียน

ประเสริฐชัย พิสาครรัมย์ (2543 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาและเปรียบเทียบระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ของบุคลากรฝ่ายบริหาร ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากรฝ่ายบริหาร โดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนและสถานภาพ มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการ ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการประเมินผลการจัดงานวิชาการ

2. ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวมและเป็นรายด้าน 1 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหัวหน้าหมวดวิชา และผู้ช่วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มีปัญหามากกว่าผู้บริหาร โรงเรียน

3. โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

4. พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดโรงเรียนในด้านการจัดการเรียนการสอน

ประกาย บัทรศิริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษา การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธมณฑลอีसान สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างขนาดของโรงเรียนและสถานภาพ ต่อการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา ขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และขั้นตอนการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

วีรพล ฉลาดแย้ม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูประถมศึกษา จำนวนร้อยละ 15.21 เคยทำวิจัยในชั้นเรียน การให้การสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ครูมีทักษะและความรู้ในการทำวิจัย อยู่ในระดับน้อย และครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่ามีคุณลักษณะของนักวิจัย อยู่ในระดับมาก สำหรับปัญหาของการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การขาดความรู้เกี่ยวกับหลักการวิจัย ขาดแหล่งค้นคว้าเกี่ยวกับการวิจัย ขาดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการวิจัย และขาดผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษางานวิจัย ส่วนความต้องการในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัย และแหล่งศึกษาค้นคว้างานวิจัย

พุทธชัย ใจชื่น (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง ความต้องการวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ด้านนโยบายและมาตรการส่งเสริมการวิจัย ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานวิจัย และด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์

2. ความต้องการการวิจัยในชั้นเรียนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย โดยภาพรวม ต้องการในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สามารถเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ คือ ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานวิจัย ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านนโยบาย และมาตรการส่งเสริมการวิจัย

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างกลุ่มครู พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อเปรียบเทียบความต้องการการวิจัย ในชั้นเรียนระหว่างกลุ่มครู พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Lisa Smulyan (1971 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง The Callaboration Process in action Research โดยทำการศึกษากระบวนการร่วมมือกันของทีมวิจัย ซึ่งประกอบด้วยครู 5 คน และนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย 2 คน โดยมีการพบปะกันทุกๆ อาทิตย์ในช่วง 2 ปี ในปีแรก ได้มีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อกำหนดปัญหาซึ่งจะต้องมีความร่วมมือกันในการตั้งวัตถุประสงค์ ในปีที่ 2 พวกเขาตระหนักว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัย ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงโรงเรียน แต่เป็นการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาโรงเรียน ผลที่ได้จากความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ ตามความรู้สึกของครู พบว่า ถึงแม้ข้อค้นพบที่จะได้เป็นเพียงส่วนเล็กๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติ แต่ครู ทั้ง 5 คน ก็พบว่า ในช่วง 2 ปีนี้ทำให้เขามีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและวิชาชีพ มีความเข้าใจในระเบียบวิธีวิจัย มีทักษะในการทำวิจัยมากขึ้น และพร้อมที่จะทำการวิจัยในโอกาสต่อไป

Adele (1989 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ครูในฐานะนักวิจัยกับแนวทาง ที่แตกต่างกันในการรอบรู้ ผลการวิจัยพบว่า เขตการศึกษา ต้องให้โอกาสครูเข้าร่วมในการวิจัย ข้อเสนอแนะสำหรับนโยบายการพัฒนาบุคลากร เน้นการใช้โปรแกรมครุนักวิจัย พร้อมทั้ง จัดให้มีการสนับสนุนจากเพื่อนและการยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน ครูประสบปัญหาที่เกิดจาก เวลาไม่เพียงพอ ความไม่แน่นอน ความไม่สนใจของผู้บริหาร แต่ถ้าเมื่อได้รับการสนับสนุน ก็จะทำให้แก้ไขปัญหบางอย่างได้

Kenneth (1992 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาครุนักวิจัยในโรงเรียน มัธยมศึกษาดอนปลาย ของรัฐเพนซิลวาเนียตอนเหนือ พบว่า มีบทสรุปเกี่ยวกับการวิจัยของครู ทั้งหมด 6 ข้อใหญ่ๆ แต่ข้อสรุปที่ 3 ถึง 6 สะท้อนถึงความคิดของผู้เข้าร่วมประเด็นการวิจัยของ ครู ถึงขั้นตอนการพัฒนาบุคลากร โดยข้อสรุปที่ 3 คือ การสนับสนุนและให้ความร่วมมือ จาก

ฝ่ายบริหารที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความพยายามทำวิจัยของครู ข้อสรุปที่ 4 คือ การพิจารณาความคิดเห็น โดยผู้เข้าร่วมว่าด้วยการวิจัยในฐานะที่เป็นเครื่องมือพัฒนาวิชาชีพที่ได้ผล ข้อสรุปที่ 5 อธิบายอุปสรรคเด่นๆ 2 อย่างต่องานวิจัยของครู คือ เวลา และทัศนคติ และข้อสรุปที่ 6 คือ การส่งเสริมงานวิจัยของครูในโรงเรียนของรัฐเพนซิลวาเนีย เพื่อพัฒนาบุคลากร เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ อย่างไรก็ตามก็จะต้องทำด้วยความสมัครใจ ทำเป็นระบบและร่วมมือร่วมใจกัน

สิ่งที่ได้เพิ่มเติมจากงานวิจัย คือ การอธิบายขั้นตอนการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นรูปแบบผสมผสานทฤษฎีและการปฏิบัติ ให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์ของชั้นเรียน ทำให้ครูไม่เพียงแต่ได้เปลี่ยนการสอนด้วยการสอบถามซึ่งใช้ห้องเรียนเป็นหลักเท่านั้น แต่ยังมีส่วนให้เกิดประโยชน์ต่อวงการวิจัยเพื่อการศึกษาที่ดีกว่า

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัย สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของสถานศึกษานั้น อาจมีหลายปัจจัย แต่ปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตที่บ่งชี้ว่า ขนาดสถานศึกษาและตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เช่น ผลจากการศึกษาของประเสริฐชัยพิศาธรรมย์ (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสถานภาพและขนาดโรงเรียนต่อระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับจำลอง ภู่อ่าง (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระหว่างตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาต่อปัญหาการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการส่งบุคลากรไปศึกษาดูงาน และด้านการจัดประชุมในโรงเรียน และสอดคล้องกับประกาย บัตรศิริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างขนาดของโรงเรียนและสถานภาพ ต่อการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน การประกันคุณภาพการศึกษา ขั้นตอนการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และขั้นตอนการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดสถานศึกษา และตำแหน่งของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ที่มีต่อปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน ของสถานศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้าน